

พิพิธภัณฑ์วัดเกตการาม

วัดเกตการาม เป็นวัดเก่าแก่ของเมืองเชียงใหม่ สร้างในปี พ.ศ.1971 สมัยพระเจ้าสามฝั่งแกน วัดเกตตั้งอยู่ริมฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง ภายในวัดเกตนอกเหนือจากวัดแล้ว ยังเป็นที่ตั้งของโรงเรียนเทศบาลวัดเกตการามด้วย ย่านวัดเกตถือเป็นย่านเศรษฐกิจสำคัญของเชียงใหม่มาตั้งแต่อดีต ปัจจุบันย่านวัดเกตเป็นทั้งย่านที่อยู่อาศัย และย่านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่

พิพิธภัณฑ์วัดเกตการาม ก่อตั้งขึ้นโดยความร่วมมือของศรัทธาวิเทศ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2542 มีคณะกรรมการวัดเกตการามเป็นผู้ดูแล อาคารของพิพิธภัณฑ์หลังนี้เคยเป็นกุฏิของอดีตเจ้าอาวาส พระครูชัยศีลวิมล (พ.ศ. 2429 - 2500) เรียกกันว่า "โงงตุ้เจ้าหลวง" การเข้าชมพิพิธภัณฑ์โดยปกติแล้ว คุณลุงจรีนทร์ เบน หรือคุณเจ็ด ศรัทธาวิเทศ จะทำหน้าที่ในการดูแลต้อนรับ และนำชม สำหรับการเข้าชมพิพิธภัณฑ์นั้นในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงการเปิดเข้าชมซึ่งเดิมนั้นเปิดเป็นประจําทุกวัน แต่เนื่องด้วยสุขภาพของคุณลุงเจ็ดไม่สู้ดีนัก เพราะคุณลุงอายุ 87 ปีแล้ว จึงขอเปิดให้เข้าชมในวันเสาร์และอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 8 นาฬิกาจนถึงประมาณ 3 โมงเย็น ส่วนหากท่านใดมาในวันธรรมดาก็สามารถสอบถามกับท่านหน้าเจ้าอาวาส ซึ่งหากสะดวกก็อาจมีการเปิดให้เข้าชมได้

สำหรับพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ก่อนที่จะจัดตั้ง คณะกรรมการวัดไปดูแลการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ตัวจริงเมื่อก่อน และเห็นว่า ชุมชนวัดเกตการามมีวัตถุทางวัฒนธรรมที่สามารถจัดแสดงได้เช่นกัน จึงต้องการที่จะจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ขึ้นมา เพื่อเก็บรักษาวัตถุที่ไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันในปัจจุบันแล้ว ชาวของที่จัดแสดงโดยมากเป็นของที่บริจาคมาเพิ่มเติมในระหว่างที่มีการก่อตั้งผู้บริจาคคนสำคัญคือ คุณลุงจรีนทร์ เบน และคุณอนันต์ ฤทธิเดช

คุณลุงเจ็ดเล่าว่า ได้เงินจำนวนหนึ่งมาจากการทำผ้าป่า โดยได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านในการลงแรงบูรณะซ่อมแซมอาคารของพิพิธภัณฑ์ ใช้เวลาในการซ่อมแซม 3 เดือนจึงแล้วเสร็จ "เสร็จแล้วเราก็เก็บของเก่าๆ ที่ทิ้งเกาะตามวัดที่ไม่มีใครดูแลเก็บใส่เข้าไป...เพราะสมัยก่อนเค้าซ่อมแซมโบสถ์ที่นี้แล้วของเก่าก็เอามาตากแดดตากฝน เรายกเอาเก็บเข้าไป พวกช่วยขมเก่าๆก็ได้ชาวบ้านช่วยกันเก็บล้างทำความสะอาด เก็บใส่ตู้เก่าๆ ใครมาเห็นเข้าก็ว่าดีที่เป็นจุดเริ่มต้น แล้วก็มีการเอานั่นต่อเอาของเก่ามามอบให้ ของก็มากขึ้นทุกวันนี่ก็ยังมีคนเอาของมาให้ 2 ชั้นบ้าง 3 ชั้นบ้าง"

เมื่อเดินเข้าสู่อาคารพิพิธภัณฑ์ ห้องจัดแสดงส่วนแรกเป็นโถงกว้างที่ไม่ได้มีการจัดแบ่งเป็นส่วนด้วยผนังใด ๆ ทางขวาจากทางเข้ปรากฏทั้งพระและพระพุทธรูปศิลปะแบบพม่า ส่วนทางซ้ายมีกลุ่มวัตถุสำคัญ 2 ประเภทคือ กลุ่มเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน และเครื่องดนตรีล้านนา รวมถึงรูปถ่ายเก่าๆ มากมายจากโถงจัดแสดงด้านนอก เมื่อเดินเข้าไปจะแบ่งห้องจัดแสดงไว้ 3 ห้อง ห้องแรก มีปริมาณสิ่งของจำนวนมาก และหลากหลาย ทำให้ห้องดังกล่าวไม่ต่างจากคลังวัตถุ สิ่งของบางประเภทเป็นกลุ่มวัตถุใหญ่ เช่น ผ้า ที่ได้รับการจัดเรียงบนราว ประมาณ 3 ชั้น ซ้อนกันใตู่กระบอก ผ้าบางชิ้นเคยมีผู้เสนอราคาให้นับแสนบาท นอกจากนี้ยังมีหนังสือเก่าต่าง ๆ และของที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เครื่องแก้ว ้วยโถโศกฆา พัดลมติดเตาเผา เครื่องปั้นดินเผา สิ่งของร่วมสมัยอื่นๆ ซึ่งมักจะไม่เก่ามากนักแต่มีได้ใช้งานแล้ว

ห้องที่ 2 จัดแสดงของหลากหลายเช่นเดียวกับห้องแรก ประกอบด้วยภาพเก่า พระพุทธรูป พระพิมพ์ ตาลบัตร (พัดยศของพม่า) หนังสือวรรณกรรมเกี่ยวกับล้านนา เทรูรูปที่ปะปนกันตั้งแต่เครื่องของรูปแบบ วัสดุ (ไม้ หิน ปูน) ตุ๊กตาจีน เครื่องสังฆภัณฑ์ในสมัยก่อน เทป แผ่นเสียงเก่า

ห้องที่ 3 ซึ่งอยู่ด้านหลังสุด มีขนาดไม่กว้างมากนัก ประมาณ 2 x 4 เมตร มีประตูที่แยกพื้นที่ชัดเจนจากด้านนอก ห้องนี้เน้นการเสจัดวัตถุที่มีวัสดุเป็นผ้า ธงต่าง ๆ ธงมังกร ผ้าปัก (ผ้าคัมภีร์) เครื่องแต่งกาย ที่นั่งด้านหนึ่งของติดกระดาษแสดงรายชื่อสิ่งของที่จัดแสดงในห้อง ซึ่งเป็นห้องเดียวที่มีกระดานแสดงรายชื่อวัตถุจัดแสดง และเมื่ออ่านรายละเอียดที่มาที่ไปของวัตถุแล้วจะเห็นว่าเกี่ยวข้องกับกษัตริย์ และราชวงศ์ที่ปกครองล้านนาเสียเป็นส่วนส่วนใหญ่ในห้องนี้ นับว่าเป็นห้องที่เก็บของมีค่า และเก่าแก่ ที่หาชมได้ยาก

ทุกห้องที่มีการจัดแสดง คุณลุงเจ็ด จะมีข้อความที่เป็นคติเตือนใจรวมถึงหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาสอดแทรกไว้ในที่ต่างๆ ยามที่เราได้ชมของเก่าแล้ว ยังได้ข้อคิดเตือนใจจากป้ายเหล่านี้อีกด้วย

ในการเข้ามาเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์วัดเกตการาม สิ่งที่เราได้กลับไปนอกจากได้ย้อนอดีตไปกับของเก่าโบราณที่มีเรื่องราวจากอดีตแล้ว ยังได้รับทราบถึงประวัติเรื่องราวเก่าๆของเมืองเชียงใหม่ที่น่าสนใจอีกมากมาย จากปากของคุณลุงเจ็ด มัคคุเทศก์ผู้เฒ่า ที่เป็นทั้งผู้เล่าที่ดี และผู้รักษาทรัพย์สินมรดกที่ทรงคุณค่าของชาวชุมชนวัดเกต ให้เป็นสมบัติคู่ที่คู่กันตราบนานเท่านาน

ที่มา : เรียบเรียงจาก ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร และขอขอบคุณคุณลุงจรีนทร์ เบน (ลุงเจ็ด) ผู้ผ่านและให้ข้อมูลในครั้งนี้

คุณลุงจรีนทร์ เบน หรือลุงเจ็ด